

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

zhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1888. l.

XXVIII. leto.

Kako naj učitelj goji in pospešuje domoljubje v šoli in zunaj šole?

(Konferenčna razprava.)

(Dalje in konec.)

Gotovo je bil največji del čistega domoljubja tudi v naša srca vsajen, ko smo še kot dečki in deklice sedeli na šolskih klopeh. —

Ljubezen, prava, idejalna ljubezen (namreč tista, katere nam ni užé narava vsadila v srce, kakor n. pr. ljubezen do starišev) je vedno enaka, naj užé obsega prijatelja ali osebo še bolj ljubljeno ali pak poosebljeno reč. Kakor se vzbuja ona, tako i ta, le umreti ne more kakor ona, namreč, kdor je svojo domovino kedaj ljubil — ljubil jo bode vedno. Ako torej hočemo obuditi v kom ljubezen do domovine, držimo se istih psiholoških postav, ki so merodajne za razvijanje ljubezeni, recimo, do kake osebe.

Najlaglje se v srcu vname ljubezen do tega, kar je lepo, kar nam je dobro, kar spoštujemo, na kar smo ponosni, kar vzbuja naše sozajenje in čemur smo hvaležnosti dolžni.

Najprvo naj torej učitelj učencem kaže, kako krasna je naša domovina; temu se mu ponuja prilika pri zemljepisnem pouku. Dobro, da nam ne manjka snovi za najkrasnejše slike. Bogata je povsodi naša domovina prirodne krasote; obrnimo se le proti severu, ali jugu, proti vzhodu, ali zapadu. Dobro služi učitelju, ako ima dar, z govorom živo predočiti učencem ta ali oni kraj, mesto, gorovje, jezero, morje, ravnino, dolino i. t. d. Na pomoč barvanih ali tiskanih slik se, žal, ne moremo ozirati, ker jih nimamo mej učili, torej si moramo sami pomagati. Treba je učencem oči odpreti za naravno krasoto sploh. Vender ni treba preumetnega govora v ta namen; mnogo je tû užé skoraj preveč. Domači kraj je otroku najljubši. Naj ga le učitelj opozori na lepoto rojstnega kraja, na njegovo prijetnost. Kako je vzpomladi na tem travniku lepo zeleno in koliko je lepih cvetic na njem, kako je v onem bližjem gozdiču hladno in kako lepo v njem ptički pojó, kako vsako vzpomlad z onega drevesa kukavica kuka, kako veselo šumljá oni potoček, koliko je gibkih ribic v njem, kako se včasih ob solnčnem zahodu ta gora bliščí v solnčnem svitu, kako lepi so bili davi oblaki na zapadni strani, kako je ob trgatvi prijetno, kako lepo, ko se na jesen vračajo čede s planin v dolino, kako je po zimi prijetno na onem zamrzlem ribniku, kako z onega brega sani po bliskovo po snegu zdrčé i. t. d. Kolikor bolj pozná učitelj okolico šole, tem laglje bode govoril z učenci o

njenih podrobnostih, tem raje ga bodo poslušali in tem bolje se jim bodo oči odpirale za lepo domačijo. Naj jim le potem pové, da je vsa širna domovina ravno tako lepa, ali še lepša, prepričani bodo, da je to res in verovali, da je naša domovina res lepa. Celó ponosen pa bode učenec na lepoto domovine, ako mu naštejemo in kolikor mogoče živo opišemo posebna njena naravna čuda n. pr. Cirkniško jezero, Postojinsko jamo, Blejsko jezero, solnico v Wieliczki, mogočne Alpe i. t. d. posebno še, če mu povemo, da nekaterim ni enakih na vsem svetu, kakor ravno Cirkniškemu jezeru i. dr. Če razkrijemo učencu v duhu bogate zaklade rudnin, katere hrani v sebi naša zemlja, bode občudoval toliko bogastvo ter bode ob enem ponosen na to; besede „naš“, „naša“, „pri nas v Avstriji“ i. t. d. so pri takih pogovorih prav na svojem mestu; učenec se namreč privadi, da čuti vkupno in vzajemno.

Kakor ljubezen do zemlje, ravno tako lahko je obuditi ljubezen do njenih prebivalcev sodržavljanov. Ravno pri nas v Avstriji je to posebno važno, kajti tù prebiva mnogo národov, zeló različnih po jeziku, veri in značaji. Prvo je, da učitelj uči učence in jim kaže, da moramo ljubiti ne le svoj národ, ampak vse národe naše domovine. Dobra je tù prilika o očetu in njegovih otrocih. Oče ljubi vse svoje otroke, vsi otroci ljubijo tudi njega — zakaj bi se torej ne ljubili mej seboj! Vsi avstrijski národi smo kakor otroci enega očeta cesarja, zakaj bi se ne ljubili mej seboj!? Otroke je treba učiti, da spoznajo, kako grdo je, ako se koga psuje in zaničuje zaradi njegove národnosti. — Opozorimo učence na to, da, kadar smo bili Slovenci na južnej meji domovine v nevarnosti pred soslednimi Italijani ali Turki, so nam prihiteli na pomoč po volji cesarjevej Hrvatje in Čehi, Nemci in Madjari, pa da so tudi Slovenci užé krvaveli za iste národe. Ker smo se torej užé po krvi tako tesno zvezali — čemu bi se potem črtili in zaničevali. Dobro je, če se učencem naštejemo odličnejša svojstva posameznih národov: Kako zvesti so nemški Tirolci svojemu in našemu cesarju, kako je bil Andrej Hofer pravi nemški Tirolec — kako omikani in hrabri so Poljaki, kako vztrajni in podjetni so Čehi, kako izvrstni konjiki so Madjari, kako hrabro so se Hrvatje borili v stoletnih bojih proti Turkom. Če skrbimo, da se vse to prime mladih src, omogočili bomo, da se uresniči izrek cesarjev „Viribus unitis“. In, ako bi se tako delovalo po vseh šolah širne domovine, gotovo bi tudi, ko dorastejo naši učenci moška leta, izginili sami ob sebi nesrečni národnostni prepiri. Kakor gládi spoštovanje in ponos na to, čegar obstojni del smo vsi, ljubezni pot v naša srca, tako je sožaljenje sestra ljubezni. Ko smo najprej navedeni način obudili v srcih učencev veselje in ponos na domovino ter ljubezen do nje, pokažimo jim domovino tudi v njenej nesreči, katero je morala kedaj trpeti. Naslikajmo jim trpine naše pradede, kako so morali trpeti pred krutimi Turki; povejmo jim, kako je teptal našo domovino Napoleon I. —, naslikajmo jim bedni stan cesarice Marije Terezije in naše države, ko so nju od vseh strani obkolili in nadlegovali grabežljivi sovražniki, pokažimo jim isto cesarico v državnem zboru v Požunu z malim cesarjevičem Jožefom v naročji, obdano od navdušenih, jej zvestobo prisezajočih velikašev ogrskih, — umilila se jim bode domovina — vzpodbujal jih bode lep vzgled zvestobe tedajnjih Avstrijcev, in ljubezen do domovine se bode v njih okrepila.

Obstojni del pojma „domovina“ mi je, kakor sem prej dejal, tudi „cesar“. Kakor vse doslej navedeno, ljubiti nam je tudi cesarja — to naj vedó in verujejo učenci. Pokažimo jim našega svetlega cesarja Franca Jožefa I. kot mladega junaka v bitki pri Sv. Luciji. Gotovo je junašk čin najprej sposoben pridobiti junaku ljubezen deških in dekliških src. Naštejmo in pojasnimo otrokom ogromno število dobrot, s katerimi je obsul in še obsipa cesar nas, svoje podložnike; povejmo jim, kolikokrat je užé olajšal težave in bedo svojih podložnih, kolikim z blagimi čini iz očí brisal grenke solzé! Opomnimo,

kako velikodušno je užé pomagal pogorelcem in drugim raznim nesrečnežem; povejmo jim, da nas umno vlada užé mnogo let in vodi državo izogibajoč se nevarnim potom in vrtincem. Seznanimo otroke, kolikor je mogoče, z vso blago rodovino cesarjevo, in vsejati smo v mlada srca nevenljivo ljubezen do njega. Hvaležnost pripravlja ljubezni pot do srca. — Otrokom naj se dalje razjasni pojem „države“ in naj se jim potem naštejejo dobrote, katere imamo od nje od domovine. Učencem naj se pové, da mi sami ne bi zmogli sredstev za vse potrebne naprave, katere imamo in katere se nam še obetajo, ker smo preubogi ter, da nam k temu pomagajo sosedne, bogatejše dežele. Tako obudili bodemo v njih kolikor toliko hvaležnosti do dežel — sester in bratskih nam národov, in na ta način zopet učvrstili domoljubje.

Ako ljubezen cvetè, gotovo tudi lep sad obrodí. Ne zadostuje, da svojo domovino samo ljubimo, ampak to ljubezen moramo o priliki tudi dejansko kazati. Tudi to pojasnujemo učencem. Pokažimo jim o primernih povestih in črticah slavne junake, ki so se odlikovali s posebnim domoljubjem; mnogo jih je, in učitelju je lahko izbrati si naj-prikladnejših mu vzgledov. Naglaša naj, kako so oni ponosno umrli za domovino, ali vsaj življenje tvegali za njo. Kaj dobro je tudi naglašati, da se more domoljubje in zvestoba pokazati ne le na bojnem polji, ampak tudi drugod. Spoštljivo bodo otroci zrlí na slavnega princa Evgena in Tegetthofa, ako jim učitelj razumljivo pové, kako sta ta dva junaka v neomahljivej zvestobi do svojega cesarja odbila laskave ponudbe tujih vladarjev, skušajočih zapeljati ju k nezvestobi proti domovini in pridóbiti ju za-se. Kako hraber čin je storil glasbenik Mozart odbivši ponudbo pruskega kralja Friderika Viljema II., ponujávšega mu 3000 tolarjev letne plače, ako zapustí Dunaj, kjer mu je cesar plačeval le 600 gld. na leto — in se preselil k njemu v Berolin. Odgovoril mu je: „Ali naj zapustim svojega dobrega cesarja? Ne!“ — Najbolje pa se bode prijelo mladih src naših po večini kmetskih otrok, ako bodo čuli, da je tudi priprost kmet, vojak prostak in enaki večkrat v položaji in zmožen storiti za svojo domovino kaj častivrednega. Kaj primerna je v tem oziru v Drugem Berilu nahajajoča se povest „Ljubezen do domovine“, ki nam pripoveduje o velikodušnem dokazu domoljubja priprostega kmetiča. Isto tako lep vzgled nam daje kmetič, o katerem se pripoveduje, da je trdno branil se kazati sovražnej četi skrivno bližnjico za hrbet avstrijskej vojski — ne strašeč se vanj nastavljenega samokresa, ne omamljen od polne mošnje ponujanih mu zlatov. Takih in enakih prizorov iz domače in tuje povestnice nabere si učitelj lahko dovolj po raznih knjigah in naj jih v šoli umno rabi. To so živi vzgledi, kateri srca močno vlečejo k posnemanju. Otroci pa naj tudi izvedó, kakó more vsak državlján brez posebnega povoda skazovati svoje domoljubje, namreč s spoštovanjem postav, častenjem cesarja, ljubeznijo do sodržavljánov in z voljnim prenašanjem bremen, ki jih naklada denarni in krvni davek.

Odgovarjati mi je še vprašanje: „Kedaj naj učitelj posebno deluje v prebujenje in učvrščenje domoljubja pri učencih? Odgovor je kratek: Ne-prestano, o vsakej ponujajočej se priliki. Take prilike so: kadar se čitajo berila, s katerimi se lahko spoji pogovor o domovini in domoljubji, šolske svečanosti, posebni važni dogodki, kakor n. pr. jubileji ali smrt odličnih domoljubov, obletnice važnih dogodkov, ko se pokaže kaka podoba v šoli. Posebno rodovite so razlage domoljubnih pesmi in sploh gojenje takega petja.

Ni treba dolgih govorov, kratki pa umljivi in jedrnati stavki zadostujejo, tako da se takorekoč mimogrede v tej nameri more mnogo, mnogo doseči. Naštel sem mnogo, tako, da mi bode morebiti kedo ugovarjal: Kje dobim dovolj časa za vse to? A ni tako. V kratkih na vsak način potrebnih oddihljajih mej poukom se lahko storí in doseže največji del tega, kar sem priporočal. Pa, ko bi se za to tudi nekoliko več časa porabilo,

nego se ga more pritrgati raznim učnim predmetom, naj se. Kdor ravna umno in pre-mišljeno, ne bode namenu ljudske šole nikakor škodoval, marveč pospeševal ga bode, ker bode gojil mladino v zavedne domoljube in s tem storil domovini necenljivo uslugo. Če tudi v kasnejih letih izpuhti en del mladostnega navdušenja in idejalizma, nekaj bode ostalo, kar nikdar ne umre, česar noben vihar ne uniči in kar bode moža vodilo po pravem potu, namreč zavest in ponos, da „Avstrijanec sem!“

Žal, da o drugem delu svoje naloge, namreč o pospeševanju domoljubja zunaj šole ne morem tako obširno govoriti, kakor o prvem, preveč se mi je užé ta raztegnil — torej le nekaj malega. Ista psihologična načela kakor v šoli, vodijo naj učitelja tudi zunaj šole. Le gledé priložnosti je tū drugače. Kjer se priprosti národ zanima za dogodke dneva, morebiti kak časnik čita, tam naj izkuša učitelj mirno in brez pretirovanja pojasnjevati čitateljem tek politike, mirno in pomirljivo naj jim pojasnjuje dogodke v postavodajnih zborih ter poučuje o resnici one, ki vedno kričijo zoper davčna bremena. Pri-like najde učitelj ob raznih slovesnostih in veselicah po društvih, — vender bi v tem oziru učitelju raje nasvétoval, da je bolj malomaren, kajti po izkušnji sodim, da je to nehvaležno ali celó nerodovito polje vsled dejanskih razmer, kakeršne so merodajne skoro izključno po vseh krajih, ki so mi znani.

Povrnem se konečno še enkrat k prvemu delu svoje razprave. Mlada srca z vsemi svojimi nepokvarjenimi čutstvi so ono testo, iz katerega moremo ugnesti to, kar domovina od nas zahteva, vrle državljane. Gledé domoljubja je naloga vzgojiteljeva najlepša in pri tem najhvaležnejša; z ozirom na prihodnost pa je tem važnejša, ker s svojim delovanjem določujemo prihodnost in osodo mile domovine. Ako vzgojimo mladenčev in mož, deklet in žen, napojenih s pravim in čistim domoljubjem, osigurali smo domovini srečen obstanek, cveteč razvoj in neminljivost njene stare slave! Ako s svojim delovanjem to dosežemo, hvaležna nam bode naša ožja domovina ter naša splošna domovina — mila nam Avstrija.

Fr. Ivanec.

Knjiga Slovenska.

§. 38.

Druga trojica preslavna v staroslovenskem slovstvu je: I. Šafařík, II. Miklošič, III. Sreznjevskij.

I. Pavel Josef Šafařík se je rodil 13. maja 1795 pod Tatrami v Kobeljarovu, selu Gemerske stolice, učil se je v Jeni, na vseučilišču v Pragi, služil v Bretislavi, bil potem od l. 1819 profesor in direktor gimnazijski v Novem Sadu, preselil se l. 1833 v Prago, kjer so ga vedam na korist vzdrževali vrli rodoljubi Jungman, Palacky in drugi, dokler postane vredovatelj Česk. Mus., knjižničar vseučiliški itd., ter umre 26. jun. 1861 v Rodavnu poleg Dunaja, a prepeljan v Prago počiva na protestantovskem pokopališču. — Pisal je čvrsto vže l. 1814 p. Musa Tatranska, l. 1818 s Palackym o česki poeziji itd. Tu naj imenujem le knjige, ktere se tičejo vseh Slovanov ter imajo veljavo v slovstvu staroslovenskem.

Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten. Ofen, 1826. 8. XII. 524. — II. Prag, 1868. Angleški cf. Talvy. — To je v tej stroki prva vzajemna knjiga, ktero je vedno spopolnoval. — Über die Abkunft der Slawen nach Surowiecki (r. 1769, u. 1827 v Varšavi). Ofen, 1828. 8. 212. — Knjigi pa, po katerih je posvetil najbolj slavo Slovanov ter poslalil i sam sebe, ste: Starožitnosti Slovanské. V Prazé, 1836—37. 8. X. 1015. — Slovanský na-

rodopis. V Prazé, I. 1842. II. 1843. Zeměvid slovanský. III. 1849. V teh knjigah je pokazal Šafařík, kaj so Slovani bili že nekdam in kaj so še sedaj. Starožitnosti je ruski preložil Bodjanskij l. 1838, poljski Bonkowski l. 1842, nemški Mosig u. Wuttke l. 1843—44. — Narodopis ruski ^{Leb} Bodjanskij 1843, poljski Dahlmann 1843 itd. Deloma so prilastili si jih vsi rodovi slovanski, in če so tudi tu in tam popravili jih novejši učenjaki, ostane vendar v tem oziru Šafaříku slava prvotna.

Za staroslovensko vedo znamenite so že na pr.: Uebersicht der slowenischen Kirchenbücher. V. Jahrb. d. Lit. 1829. — Monumenta illyrica. L. msc. 1839. — Die ältesten Denkmäler der böhmischen Sprache 1840. — Počatkové staro-česke mluvnice l. 1845 itd. — Bistveno pospešili pa so jo spisi:

Mnicha Chrabra o pismenech Slovanskych l. 1851. — Památky dřevního písemnictví Jihoslovanův. Díl předchozí. V Prazé, 1851. — II. 1873. 8. IX. 130. (Život Konstantina ili Cyrilla, Methodia, Štepana, Simeona, Zakonník car. Št. Dušana itd. — Památky hlaholského písemnictví. V Prazé, 1853. 8. 160. — Glagolitische Fragmente. Prag, 1857. IV. Herausgegeben v. Dr. Höfler (Über d. Auffindung S. 1—12) u. Dr. Šafařík (Beleuchtung S. 13—62). — Ueber den Ursprung und die Heimat des Glagolitismus. Prag, 1858. 52. F.

V Čas. Čes. Mus. je mnogo pisal o književnosti slovanski na pr. o česki, o slovenski (ilirski cf. Čop) itd. Kar je dovršil, izdal je po smrti njegovi Josef Jireček:

Paul Josef Šafařík's Geschichte der südslawischen Literatur. Prag. I. Slowenisch. u. Glagolitisch. Sch. 1864. 8. VIII. 190. — II. Illyr. u. Kroat. Sch. 1865. V. 382. — III. Serbische Schrift. 1865. 1. u. 2. H. 8. X. 480. — J. Jireček ima zaslugo, da od l. 1863 so v novih prijetnih oblikah jeli izdajati se „P. J. Šafaříka Sebrané Spisy“ p. Starožitnosti I. II. — Rozpravy z oboru věd slovanských (děje — jazyko — a narodopisně, hlavně z Musejníka) itd., da i sedanji Slovani lahko povživajo velikega Šafaříka umotvore.

II. Franc Ksav. vitez Miklošič (Miklosich) r. 20. nov. 1813 v Radomerščaku pri Ljutomeru, kjer je učil se v ljudskih šolah, latinskih (I. II.) v Varaždinu, potem (III — VI. v Mariboru, modroznanskih v Gradcu, kjer postane l. 1837 doktor modroslovja, l. 1840 pa na Dunaju doktor pravoslovja; na prigovarjanje Kopitarjevo vstopi v pridvorno knjižnico ter se bavi z jezikoslovjem, posebej slovanskim in služi skriptor od l. 1844 do 1862. L. 1848 postane na Dunajskem vseučilišču začasni, l. 1850 stanoviti profesor staroslovenščine, akademik in dekan, l. 1854 rektor vseučiliški, predsednik pri učiteljskih skušnjah za srednje šole, sovetnik v državni zbornici gosposki, vitez Leopoldovega reda, pravi in častni član mnogih akademij ali učenih društev itd.; sedemdesetletnik umakne se po postavi v pokoj, a — čvrst duhom in telom — ostane vedno delaven na znanstvenem polju, na katerem slovi prvak v vedi staroslovenski. Knjige njegove so opisane tu in tam; posebej glej Letopis Matice Slovenske 1883: Franc Ks. vitez Miklošič (s podobo). Spisal A. Trstenjak (str. 1—54). Zvon IV. 1884. A. Kragelj (K Miklošičevim spisom str. 310—313) itd. itd. — Tu naj se naštejejo njegovi spisi in veliki književni umotvori le nekako sploh! Mej prvimi so na pr.:

Ueber Bopp's vergleichende Grammatik. Wien. Jahrb. 1844. Ueber Vostokov's Ausgabe des Ostromir'schen Evangeliums etc.

Radices linguae slovenicae veteris dialecti. Lipsiae 1845. — Die Wurzeln im Altslovenischen 1858. D. VIII. — Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen. Wien 1886. 8. VIII. 547.

Lexicon linguae slovenicae veteris dialecti. Vindobonae 1850. 4. XIV. 204. — Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum . . emendatum auctum. Vindobonae. VI. 1862—1865. 8. XXII. 1171. ^{m,}

Lautlehre der altslovenischen Sprache. Wien. 1850. III. 1878. 8. 310. — Formenlehre der altsloven. Sprache. Wien. 1850. 8. 73. II. 1854. VIII. 179. — Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen. Wien. 8. 1852—1875. — Lautlehre I. 1852. XVI. 518. II. 1879. 598. — Stammbildungslehre. 1875. XXIV. 504. — Formenlehre. 1856. XVI. 582. II. Wortbildungslehre. 1876. 550. — Syntax. 1868—1874. XII. 896. II. 1883. — Altslovenische Formenlehre in Paradigmen mit Texten aus Glagolitischen Quellen. 1874. 8. XXXV. 96.

S. Joannis Chrysostomi homilia in ramos palmarum. Vindobonae. 1845. — Vitae Sanctorum. 1847. — Monumenta linguae palaeoslovenicae e codice Suprasliensi. 1851. 8. XII. 456. — Apostolus e codice monasterii Šišatovac. 1853. — Chrestomathia palaeoslovenica. 1854. 8. 92. II. (Cum speciminibus reliquarum linguarum slavicarum). 1861. 114. — Lex Stephani Dušani. 1856. 28. — Evangelium s. Matthaei palaeoslovenice e codicibus. 1856. 80. — Chronica Nestoris. Text. russ. sloven. 1860. XIX. 223. — Monumenta Serbica spectantia historiam Serbiae, Bosnae, Ragusii. 1858. 580. — Vita s. Methodii russo-slovenice et latine. 1870. 29. — Vita s. Clementis Episcopi Bulgarorum. 1847.

Bartholomaei Kopitar's kleinere Schriften sprachwissenschaftlichen, geschichtlichen, ethnographischen u. rechtshistorischen Inhalts. I. 1857. 8. 380. — Zum Glagolita Clozianus. 1860. — Slavische Bibliothek o. Beiträge zur slav. Philologie u. Geschichte. I. 1851. 8. 321. — II. Miklosich u. Fiedler. 1858. 312. — Die Legende vom h. Cyrillus. Dümmler u. Miklosich. 1870. 48. — Die Sprache des Slovenischen Volksstammes. Literatur der Glagolica. Vid. Glagolitisch in Ersch u. Gruber's Encyklop. I. 1860. — Die christliche Terminologie der slav. Sprachen. 1876. 4. 58.

Die Fremdwörter in den slavischen Sprachen. 1867. 4. 68. — Die slavischen Elemente im Rumunischen. 1861. — Die slav. Elemente im Neugriechischen. 1870. 38. — Im Albanischen. 1870. 38. — Im Magyarischen. 1871. 74. — In den Mundarten der Zigeuner. 1872. — Die Sprache der Bulgaren in Siebenbürgen. Vid. Slav. Bibl. I. II. Geschichte der Lautbezeichnungen im Bulgarischen. 1883. — Über die Sprache der ältesten russischen Chronisten, vorzüglich Nestor's. 1855.

Beiträge zur altsloven. Grammatik. 1875. — Zusammengesetzte Declin. in d. slav. Spr. — Altsloven. Conjug. Bildung der Nomina. Der slav. Personennamen. Der Ortsnamen aus Personennamen. Der slav. Ortsnamen aus Appellativen. Die slavischen Monatsnamen. Das Imperfect in den slav. Spr. Die Verba impersonalia im Slav. Der praepositionslose Local. Über die langen Vocale im Slav. Subjectlose Sätze. Die Negation in den slav. Spr. Über Acc. cum Infinit. Über den Ursprung einiger Casus der pronominal. Decl. Über die nominale Zusammensetzung im Serbischen. Verba intensiva im Altsloven. Die Wurzel cru, trût, trêt, trat, suff, ĭ, lû etc.

Die serbische Epik. Die Volksepik der Kroaten. Die Russalien. Über Göthes Klagegesang von den edlen Frauen des Asan Aga. 1883. 80. Vuk Stefanović Karadžić. II. 1865—1875. — Acta et diplomata . . Miklosich et Mueller. — Monumenta . . Theiner et Miklosich etc. etc.

Nekaj svojih knjig (nemške v lastnem pravopisu) je dal Miklošič sam na svetlobo (Braunmüller), večino s pomočjo Akademije Dunajske, mnogo v njenem zborniku (Denkschriften der kais. Akademie. Wien. Phil. hist. Classe) ter v njenih poročilih (Sitzungsberichte od l. 1848 itd.) in tudi posebej; nekoliko v glasilih Jugoslav. Akademije p. v Radu

i v Starinah, nekaj v Slav. Bibliothek, v Jahrbücher der Literatur, Beiträge zur vergleichend. Sprachforschung (Kuhn u. Schleicher), v Allg. Encyklop. d. Wissenschaften u. Künste (Ersch-Gruber), Oest. Revue, Zeitschrift f. oest. Gymnas. cf. Vodnikov Spomenik, Slovensko Berilo Gimnaz. itd.

III. Izmail Ivanovič Sreznevskij se je rodil 13. jun. 1812 v Jaroslavi, znanstvu na korist potoval l. 1839—1842 po svetu slovanskem, akademik in 33 let profesor slovanske filologije v Petrogradu, u. 20. febr. 1880. — Kakor se mi zdí, je on ruski Šafařík; jaz morem doslej kazati samo na nektere spise njegove in to le nepopolnoma na pr.:

Svjatilišča i obrjady jazyčeskago bogosluženiya drevnih Slavjan. Charkov, 1846. — Izsledovanie o sovremennom sostojanii slavjanskoj filologii. — Pamjatniki veka X. do Vladimira. — O pismennosti glagoljskoj. O rožanicah. — Drevnie pamjatniki russkago písima i jazyka v. X—XIV. L. 1862—1865. — Drevnie glagoličeskie pamjatniki sravnitel'no sú pamjatnikami kiryllici. L. 1866. — Svědenija i zamětki o maloizvěstnichŭ i neizvěstnichŭ pamjatnikach věk. XI—XVI. L. 1867. — Izŭ izslědovanija o drevnějšich pamjatnikach glagolicy horvatskago pisma. — Drevnie slavjanskije pamjatniki jusovago písima i jazyka. L. 1868. — Knjiga Savina. Psaltir Bolonjski etc. Sanktpeterburgŭ. Perepiska A. Ch. Vostokova itd. itd.

Sreznevskij sloví kot prvi rusovski paleograf in arheolog. Staroslovenskih vzlasti glagoliških spomenikov je več priobčil v Izvēstjih i Zapiskih Imp. Akademije v Petrogradu in tudi v posebnih jako čislanih knjigah. Prve spomenike staroslovenske loči v a) Panonsko-moravske in b) Traško-macedonske; potem umno razločuje spomenike starobolgarske, starosrbske, staroruske itd. (Vid. Rad VIII itd.; Naučný Slovník; cf. Stanko Vraz).

Književnost.

Pedagogika. Po najboljših virih spisal Anton Zupančič, učitelj pedagogike na Ljubljanskem bogoslovskem učilišču. V Ljubljani. Založila Katoliška Bukvarna. Tiskala Katoliška Tiskarna. 1888. To lepo in prekoristno delo ima v osmerki 152 straní in obsega: Vvod. § 1. Kaj je vzgoja; nje potrebnost. § 2. Naloga vzgoje. Prvi del. Gojenec. § 3. O rejencu sploh. A. Telo. § 4. Nauk o človeškem telesu. § 5. Skrb za telo. B. Duša. § 6. O človeški duši sploh. I. Spoznavnost. § 7. O spoznavanju sploh. § 8. Nazornost. § 9. Obraznost. § 10. Mislenost. § 11. Jezik. II. Čustvenost. § 12. O čustvu sploh. § 13. Posamezna čustva. § 14. Afekti. § 15. Dušnost. III. Hotenje. § 16. O vzmožnosti želenja in hotenja sploh. § 17. Nagon. § 18. Poželenje in strast. § 19. Volja in značaj. § 20. Najvažniši posebni prikazi dušnega življenja. Drugi del. Vzgojitelj. § 21. Raznovrstni vzgojitelji. § 22. Stariši, duhovnik, učitelj. § 23. Vzgojna sredstva. Tretji del. Kraj in način vzgajanja. § 24. Domača hiša. § 25. Šola. A. Šola vzgojilnica. § 26. I. Telesna vzgoja. § 27. II. Duševna vzgoja. Splošnje. § 28. Obrazovanje spoznavnosti: a) nazornost § 29. b) spomin § 30. c) domišljija § 31. d) razum § 32. e) pamet. § 33. Obrazovanje jezika. § 34. Obrazovanje čustvenosti sploh. § 35. Obrazovanje posameznih čustev: a) individualni čuti § 36. b) socijalni čuti § 37. c) pobožni čuti. § 38. O obrazovanji hotenja sploh. § 39. Obrazovanje ponaturnega hotenja: nagoni. § 40. O obrazovanji duševnega hotenja ali proste volje sploh. § 41. Kako voljo povzdigovati do moralne svobode: a) z zgledom, poukom in privado. § 42. Kako voljo povzdigovati do moralne svobode: b) s strahovanjem (disciplino). § 43. Kako voljo povzdigovati do moralne svobode: c) z zapovedjo, prepovedjo in nadzorom. § 44. Kako voljo povzdigovati do moralne svobode: d) s plačili in kaznimi. § 45. Kako naj učitelj pokrepčuje gojenca v moralni svobodi. § 46. Obrazovanje značaja. B. Šola učilnica. § 47. Uvod. § 48. I. Kaj in koliko naj uči ljudska šola. § 49. II. Kako učiti: a) o metodi ali načinu poučevanja sploh § 50. b) načela poučevanja. § 51. Nadaljevanje. § 52. Kako učiti: c) učna pot. § 53. Kako učiti: d) učna oblika. § 54. Vprašanje. § 55. Odgovor. § 56. Učila. Dostavek. § 57. Obrazovanje nepolnočutnih otrók.

G. pisatelj pravi v predgovoru: „Pustite malim k meni priti in nikar jim ne branite, ker njih je nebeško kraljestvo“ — tako je nebeški Učitelj klical svojim učencem, kar velja tudi njihovim naslednikom. Te besede Izveličarjeve so bile skoz vsa stoletja cerkvi njegovi sveto povelje: vzela je otročice v svojo posebno skrb in ljubezen ter jih vzgojevala in poučevala vodi k Jezusu. Spoznavši to svojo nalogo je cerkev Kristusova: ustanavljala šole; potrjevala razne družbe in redove z namenom, da mladini skrbé za krščansko vzgojo in pouk; je ob raznih prilikah svojim služabnikom škofom in mašnikom naročala skrbnost za mladino in nje pouk. — Posvečeni katoliški mašnik je torej tudi vzgojitelj in učitelj svojemu ljudstvu, zlasti še mladini. In kako prevažno, sveto, vzvišeno je to njegovo opravilo! Učitelj ne deluje samo za kratko dóbo zemeljskega življenja, ampak za večni blagor otrokov; na ravnanji njegovem sloni mnogokrat prihodnja sreča ali nesreča gojenčeva. Delovanje njegovo je odločilno za družino, državo in cerkev.

A predrzno bi ravnal, če bi se toliko imenitnega posla kedo lotil brez priprave; kedor hoče druge vzgojevati učiti, mora več biti temu delovanju. To spoznava tudi katoliška cerkev, zato je mej učne predmete na bogoslovnih učiliščih sprejela užé davnej tudi pedagogiko. Tudi v tej znanosti dobro poučen naj bi mladi duhovnik stopil mej národ. V Ljubljani se bogoslovci užé blizo dvajset let učé pedagogike slovensko, čeravno do sedaj nismo imeli domače knjige te vrste. Služila je prejšnje čase semenišču prav tista nemška učna knjiga, kojo so rabili na učiteljskem izobraževališču. A odkar šola in z njo vred tudi učne knjige ni več verska, si s takim učilom katoliški duhovniki niso mogli in niso smeli več pomagati — živo smo čutili potrebo slovenskega, v krščanskem duhu pisanega vzgojeslovja. Moderno vzgojstvo namreč hodi napačno, pogubno pot, kajti moti se gledé nature gojenčeve in gledé namena njegovega, priznavajoč mu edino le zemeljski cilj. Krščanska pedagogika pa se ozira na vsega človeka: na njegovo telo in na njegovo dušo, na naturno in čeznaturno v njem, na časno in večno; le krščansko vzgojstvo more gojenca storiti resnično srečnega. Ono pozná pravo nalogo odreja ter obseza vse, kar resničnega in dobrega v sebi imajo druge vzgojne sisteme, a varuje se njih enostranosti.

Ko sem l. 1882. začel poučevati v tej vedi, jel sem se kmalo pripravljati na izdajo slovenskega po krščanskih načelih sestavljenega vzgojeslovja, ki naj bi se hkrati oziralo na zahteve avstrijskih šolskih zakonov. Tako knjigo ti, dragi čitatelj, danes izročim. Kaj pa da ni kaj izvrstnega, dovršenega, tudi vseskozi izvirno delo ni, a vendar se nadejam, da bode knjižica dobro služila slovenskim vzgojiteljem in učiteljem, zlasti bogoslovcem in mašnikom po slovenskih deželah. — Rabil sem pri spisovanji tega „vzgojeslovja“ naslednje zanesljivo dobre, v krščanskem duhu pisane knjige: H. Baumgartner, „Leitfaden der Seelenlehre“ in „Leitfaden der Erziehungslehre“; A. K. Ohler, „Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichtes“; dr. Alb. Stökl, „Lehrbuch der Pädagogik“; Fr. Herrmann, „Allgemeine Erziehungs- und Unterrichtslehre“; Alban Stolz, „Erziehungskunst“; Jan. Koprivnik, „Gluhomuteč in nja obrazovanje“, pa razne pedagogične časnike.

Vzgojitelji slovenski! Naj smo duhovniki ali lajiki, imamo vender le vsi isti cilj, isti namen: poučevaje in vzgojevaje bi radi dovedli izročeno nam mladino do časne in večne sreče. Vsi bi radi koristili kolikor največ mogoče svojemu národu. A pomislimo, da le sv. vera in življenje po nji dela ljudstva močna in srečna, in prava omika sloni le na krščanstvu. Šola toraj more do prave sreče gojenca voditi le tedaj, če ga vodi po poti krščanskih nauk in načel. Po tacih načelih je sestavljena ta „Pedagogika“.

„Pridno in pazljivo toraj berite to knjižico, in vestno ravnajte po njenih vodilih pri svojem prevažnem stanovskem delovanji, vedoč, da je le v krščanstvu uspeh, le v križu zmaga!“

To izvrstno knjigo tedaj prav gorko priporočamo vsemu slovenskem učiteljstvu, učiteljskim knjižnicam, vsem slovenskim vzgojiteljem in sploh vsem Slovencem. Stane 80 kr. in se dobiva v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Prva nemška slovnica in Prvo nemško berilo za slovenske ljudske šole. Sestavili A. Praprotnik, A. Razinger in A. Žumer. V Ljubljani. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg. 1888. Ta nova šolska knjiga je sestavljena iz dozdanje „Prve“ in „Druge nemške slovnice“ ter bode služila pri prvem, začetnem poučevanji v nemškem jeziku tretje šolsko leto tam, kjer se učenci na podlogi materinega (slovenskega) jezika poučujejo v drugem deželnem (nemškem) jeziku. Obsega te-le dele: Prvi del. Črke in zlogi. Nemške pisane in tiskane črke. Čisti samoglasniki. Preglasniki. Soglasniki. Zlogi. Razzlogovanje. Pravopis. Slovnica. Samostalniki. Spol. Število. Stavek. Pridevniki. Pomožni glagol „sein“. Glagol. Sedanji čas. Velelnik. Dovedovalni stavek. Vprašalni stavek. Velelni stavek. Drugi del. Pravopis. Razširjeni stavek.

A. Objekt. Četrti sklon. Tretji sklon. Drugi sklon. Sklanjatev. a) Člen. b) Samostalni. c) Osební zaimek. B. Atribut. 1. Samostalni v 2. sklonu. 2. Sestavljeni samostalni. 3. Kazalni in svojilni zaimek. 4. Pridevnik. a) Pridevnikova krepka sklanjatev. b) Pridevnikova šibka sklanjatev. c) Pridevnikova mešana sklanjatev. d) Stopnjevanje. 5. Števniki. C. Adverbijale. Glagol. 1. Pomožni glagol „haben“. 2. Pomožni glagol „werden“. 3. Šibki glagol. b) Polupretekli čas. c) Pretekli čas. d) Prihodnji čas. Tretji del. (Berilne vaje.) I. Bog in človek. * 1. V imenu Božjem. 2. Bog skrbi za nas. * 3. Bog je povsod. 4. Pobožni otrok. 5. Cerkev. * 6. Glas zvonov. 7. Otrok v cerkvi. * 8. Otroško srce. 9. Izkušnja. 10. Človeško telo. 11. Duša. 12. Pregovori. 13. Jedila. 14. Pijače. 15. Obleka. 16. Rokodelci. 17. Ljudski stanovi. 18. Znanosti. 19. Vojaki. * 20. Mali vojaki. III. Dom, šola, okolica. 21. Stanovanje. 22. Rodovina. * 23. Dobri stariši. 24. Otroška ljubezen. 25. Hvaležni sin. 26. Dobrotljivo dete. 27. Bodi čeden in reden. 28. Domače živali. * 29. Pes in krava. 30. Krava, konj, ovca in pes. 31. Domača perutina. * 32. Otrok in lastovica. * 33. Konj in vrabec. 34. Tašica. * 35. Bodi čeden in čist. * 36. Mlado jagnje. 37. Učilnica. * 38. Molitev pred ukom. * 39. Molitev po uku. 40. Bodi priden in pobožen. 41. Bodi spraven. 42. Pregovori. 43. Vas. 44. Mesto. 45. Izreki. III. Vrt, polje, gozd, gora, voda. 46. Vrt. 47. Rastline sploh. 48. Jablan. 49. Bodi odkritosrčen. 50. Ptice. 51. Ptičje gnezdo. * 52. Ptič in deček. 53. Ptice pevke. 54. Kravji pastir. * 55. O čem se živali živé. 56. Polje. * 57. Bog daje rast. 58. Otrok na polji. 59. Velika miza. 60. Rež. 61. Prazen klas. 62. Žuželke in druge živalice. 63. Gozd. 64. Hrast. 65. Smreka. 66. Plahe živali. 67. Zverí. 68. Goré. 69. Kovine. 70. Vode. * 71. Deček pri studenci. 72. Mlin. 73. Kozi. IV. Zemlja, nebo. 74. Svet. 75. Domovina. 76. Jutro. 77. Večer. 78. Noč. 79. Leto. 80. Pomlad. * 81. Učenec pomladansko jutro. 82. Poletje. * 83. Poletno jutro. 84. Jesen. 85. Drevesce jeseni. 86. Zima. * 87. Po zimi zvečer. 88. Uganke. 89. Sv. Miklavž. * 90. Božič. * 91. Molitev pri jaslicah. 92. Nebó. 93. Zrak. 94. Vse od Boga. — Ta šolska knjiga je slovnično uravnana po novih učnih načrtih ter so jej pridlane tudi kratke in lahko umevne berilne vaje, ki se skozi in skozi naslanjajo na sprednji slovnični del. Knjižica predložila se je višji šolski oblasti v potrjenje.

D o p i s i.

Iz Metlike. Po dolgem prestanku določilo se je zopet, da naj bode letošnja uradna učiteljska konferencija za Črnomaljski okraj v Metliki. V to je bil določen 11. dan julija t. l. Pri krasnem vremenu, katerega je užel vsak dolge tri tedne pogrešal, jeli smo se že pred deveto uro zbirati v sobi 4. razreda. Točno ob 9. uri odprli zborovanje c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Anton Jeršinovič in prav prijazno pozdravi zbrano učitelstvo, katero se je sešlo v polnem številu, izvzemi le g. nadučitelja Bantana iz Dragatuša, ki je svojo odsotnost opravičil. — Pozdravi tudi prav prisrčno pričujočega g. c. kr. okrajnega glavarja marquisa Ferd. Gozani-ja in g. župnika Schweiger-ja iz Radovice, katera sta se zborovanja udeleževala.

Po nasvetu g. Šetine volita se zapisnikarjema »per acclamationem« gspdc. Matilda Parma in France Gregorač, oba iz Metlike. Svojim namestnikom g. nadzornik ne imenuje nikogar, ker upa, da bode že sam lahko vodil zborovanje. G. nadzornik naznani, da je umrl Jarnej Pirnat, učitelj na Preloki. Učitelstvo vstane v znak sožaljenja. — Dalje oménja premen pri učitelstvu v letu 1887/8. ter nam predstavlja vse v naš okraj došle učitelje in učiteljice.

V Črnomlji opustil se je I. razred dekleške šole. V Petrovej Vasi ustanovila se je jedno-razrednica; za učitelja prišel je tja g. Janez Kalan s Trstenika. Isto tako odprla se je šola na Vrhu (Schweinberg), katere voditeljstvo je prevzel iz Velikih Poljan došli učitelj g. Fran Juvanec. Dvorazrednica v Dragatuši razširila se je v trirazrednico; drugo službo dobil je absol. učiteljski pripravnik g. Pavel Šilc. Gspdc. učiteljica Jankovič prišla je iz Semiča v Zagorje pri Savi, in njeno službo je dobila gspdc. Julija Fisch. Nove šole se zidajo: v Črnomlji, Metliki, Podzemlji, Gribljah, Starem Trgu, na Božjakovem, Bojancih in v Strekljevci.

V Metliki dovolil je slavni c. kr. deželni šolski svet obrtno-nadaljevalno šolo. Obrtna nadaljevalna šola osnovala se bode tudi v Črnomlji, če se bode izkazalo zadostno število rokodelskih učencev. Pri opazkah oménja g. nadzornik, da šolstvo lepo in dobro napreduje. Izboljšal se je posebno pouk v zgodovini in se lepo veže z zemljepisjem, pri katerem se otroci dobro orijentirajo pri zemljevidih. Dobri so bili tudi uspehi v spisji in risanju, manj hvalevredni pa v lepopisji. Tù naj se učenci vadijo, da bodo delali črke »prav«, t. j., gleda naj se na debele in tanke črte

ter na to, da bodo enakomerno velike. Pazi naj se tudi, da učenci pri pisanji prav sedé, da imajo zvezke prav pred seboj, in nikdar naj ne bodo z očmi preblizo zvezkov. V računstvu bi se tudi lahko več doseglo. Posebno naj se otroci vadijo izpoznovati novo mero in vago; vadijo naj se tega tudi praktično; poskušajo naj, da sami kako reč izmerijo ali tehtajo. — Branje je bilo dobro. Bere naj se glasno, odgovarja naj se razumljivo v polnih stavkih in raztolmačijo naj se nerazumljive besede. — Posebno pa je gledati na to, da se odgovarja v čistej slovenščini. Te lovadba se nikakor ne sme opuščati in zanemarjati pri dečkih. Gojé naj se v šoli ali zunaj šole vsaj proste vaje. Učitelj naj skrbi, da bodo učenci prihajali v šolo o pravem času, ne pa pol ali celo uro pozneje, kar je g. nadzornik zapazil na nekaterih šolah.

V ženskih ročnih delih naj se poučuje po možnosti povsod, kjer se zdaj še ne poučuje. Morebiti se vendar kje najde kaka sposobna oseba, katera bi prevzela ta pouk, vsaj se za to daje primerna nagrada. Kjer ni učiteljice, poučuje se v ženskih ročnih delih jedino le na Vinici. — Šolski vrti se nahajajo povsod, le v Dobličah ga še ni, kajti tam je še le novoustanovljena šola in ni mogoče vsega naenkrat izvršiti. — Knjižnice so pri vseh šolah v lepem redu; v redu imajo učitelji-voditelji svoje uradne spise. — Učni pripomočki nahajajo se povsod v zadostnem številu; dobro bi bilo, ako bi se šole oskrbele z majhnimi tehtnicami.

Slednjič g. nadzornik vzpodbuja učiteljstvo, da naj le vedno tako marljivo naprej deluje v šoli in zunaj nje, in uspehi bodo v prihodnje še večji in ugodnejši. Konečno priporoča tudi, da bi se učitelji še bolj pečali s kmetijskim poukom, kakor se to hvalevredno godí na nekih šolah.

Pri četrtej točki oménja, prebere in razjasni g. predsednik postave, ukaze in naredbe, ki so izšle v letu 1887/8.

O petej točki: »Ali ponavljalna šola zadostuje svojemu namenu? Zakaj ne? Kako jo preustrojiti?«, določi g. predsednik referentom gg. Kalana iz Petrove Vasi, Kalingerja iz Radovice in Grma iz Adlešič. Prostovoljno o tej točki poročata g. Trošt z Vinice in g. Šest iz Metlike. Vsi poročevalci se vjemajo v tem, da je glavni vzrok, zakaj ponavljalna šola ne zadostuje svojemu namenu, ta, da 1. ker pridejo v ponavljalno šolo učenci iz raznih razredov in oddelkov in so tedaj raznega znanja, 2. ponavljalnej šoli je odmerjenih premalo učnih ur. Po obširnej debati, katere se udeležujejo gg. Šetina, Rupnik, Šest, Trošt in drugi vzprejme se jednoglasno g. Šetine sledeči predlog: 1. V ponavljalno šolo vzprejemajo naj se le sposobni učenci. 2. Nesposobni učenci vpišejo naj se v vsakdanjo šolo za dōbo ponavljalne šole v dotični razred (oddelek). 3. V ponavljalnej šoli naj se poučujejo le glavni predmeti, katere naj učitelj po svoje koncentrira.

O šesti točki: »Pomen številnih podob od jedne do deset«, poroča jedrnato g. Šetina. Poročevalec v svojem uvodu poudarja, kako imenitno in važno je številjenje. Prava podloga vsemu računanju pa naj bodo številne podobe, katere naj se toliko časa obravnavajo in takó, da postanejo učencem prava duševna lastnina. Če si otrok misli n. pr. število »pet«, precej si mora tudi predstavljati številno podobo za »pet«. — Ker pa stenskih tabel za številne podobe pri naših šolah nimamo, omenjata g. nadzornik in g. Šetina, da si jih vsak učitelj lahko sam naredí ali preskrbí, toda dosti velike. Vsa skupščina pripozná, da so številne podobe važne. Pri razgovoru »o učnih knjigah za bodoče šolsko leto 1888/9« predlaga g. Kenda, da naj se »Začetnica« opusti in vpelje »Prvo Berilo«. Večina pa je za to, da ostanemo pri starih knjigah. Želeti je le, da bi dobili za tri- in štirirazrednice kmalo primerne nemške slovnice.)*

V imenu knjižničnega odbora poroča g. Rupnik. Število knjig si je v prošlem letu za 19 v 32 zvezkih pomnožilo. Knjižnica šteje 820 knjig in 183 muzikalij. Naročila si je »Veliki zemljevid Avstro-Ogrsko z Bosno in Hercegovino; od slavnega c. kr. deželnega šolskega sveta dobila je zemljevid »Kranjske«. Naročena je bila na »Oesterreich-Ungarische Monarchie«, na »Učitelj. Tovariša«, »Kmetovalca«, »Zvon« in »Laibacher Schul-Zeitung«; bila je tudi član »Glasbene Matice«, »Slov. Matice« in »Dramatičnega društva«. V nakup se nasvetujejo: S. Gregorčičevih pesni II. zvezek, Jurčičev VII. zvezek, Pirčev »Vrtnarstvo«, »Zbirka domačih zdravil«. Knjižnica vpiše se tudi v Pedagogijsko društvo in se naroči na v Gradcu izhajajoči časopis »Erstes österr.-ung. Lehr- und Lernmittel-Magazin«. G. Šetina kaže račun okrajne učiteljske knjižnice, iz katerega se razvidi, da je bilo dohodkov 195 gld. 85 kr. troškov 113 gld. 46 kr., ostane še 82 gld. 39 kr. Račun pregledata in odobrita izvoljena pregledovalca gg. Engelman in Šest.

*) Ravnokar je v Ljubljani pri Ig. Kleinmayrji in Bambergu prišla na svetlo: „Prva nemška slovnica in Prvo Nemško berilo za slovenske ljudske šole“. Sestavili A. Praprotnik, A. Razingner in A. Žumer. Uredn.

Pri desetej točki dnevnega reda predlaga g. Šest, da se »per acclamationem« voli dosedanji knjižnični odbor ter se mu izreče zahvala za odobrenje. Vzprejme se. — V stalni odbor izvolijo se gg.: Šest, Šetina, Rupnik in Engelman.

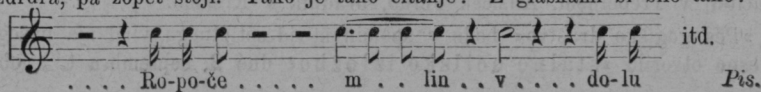
G. nadzornik poroča, da je lanske prošnje učiteljev Črnomaljskega okraja za povišanje učiteljskih plač visoki deželni zbor odklonil. G. Šest stavi zopet predlog, da se prosi za izboljšanje učiteljskih plač in predloži prošnjo v podpis, katera se s podpisni odpošlje »Pedagogičskemu društvu« v Krško, da je ono predloži z drugimi prošnjami visokemu deželnemu zboru. Gledé opisa Črnomaljskega okraja pravi g. nadzornik, da je 8 učiteljev že doposlalo popise svojih občin stalnemu odboru; ostali naj v kratkem to storé. (Konec prih.)

Iz Kočevskega šolskega okraja. (Uradna učiteljska konferencija) za ta okraj vršila se je v 25. dan jul. t. l. v Ribnici kot najbolj priležnem kraju za ta razprostrani, nekaj pa tudi prav hriboviti šolski okraj. Naj Vam poročam stvarno po vzporedu.

1. Č. g. okr. nadzornik, prof. Komljanec, otvori zborovanje ob 9. uri v ugodno zidanem šolskem poslopji. 2. G. predsednik imenuje podpredsednikom g. Jos. Erkerja, nadučitelja v Srednji Vasi; zapisnikarjema se izvolita soglasno gg. Erker Jurij ml. in F. Kavcky. Navzočih je 39 učiteljev, 9 učiteljic in č. g. župnik od sv. Gregorija. 3. Opazke c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o stanji šolstva v tem okraji. — Prvič se spominja umrlega g. okrajnega glavarja, Rajm. Hočevar-ja, kot prijatelja šolstva in učiteljstva, kot vzglednega uradnika, zvestega Avstrijca in Slovenca. — »Slava! njegovemu spominu«, bil je vsklik, posebno od strani slov. učiteljstva. — Potem g. predsednik predstavlja navzočega blag. g. dr. Thoman-a kot voditelja c. kr. okr. glavarstva ter predsednika c. kr. okr. šolskemu svétu, naglaševaje njegovo naklonjenost do šolstva, njegovo vestnost in natančnost v izpolnovanju uradniških dolžnostij. Učiteljstvo ga pozdravi z vstajenjem. Blag. g. dr. Thoman se zahvaljuje v izborni sestavljenih stavkih g. predsedniku za pripoznavo; učiteljstvu nasproti pa zatrdi, da bode i v zanaprej imel v skrbi koristi šolstva in učiteljstva. (Živahno odobravanje). G. predsednik poprime zopet besedo ter poroča, da je z uspehom pouka sploh zadovoljen. Gledé branja na nižjih stopinjah priporoča, naj se v nekaterih šolah gleda bolj na to, da se bere po zlogih;*) držanje knjig. — Pri pisanji naj učenci prav sedé. — Pisne vaje iz jezikovnega nauka naj se pazno pregledujejo in skrbno popravljajo. — Pri računstvu naj se gleda na to, da so računi izpravni (prav) in gotovi (richtig u. sicher). V višjih razredih naj se več na papir (številnice) računi. — Pouk v realijah ga je sploh zadovoljil. — Gledé šolskega uradovanja opozarja soseben na redno izkazovanje zamud, tudi takih, ki so bile opravičene. Ne zadostuje, da krajni šolski svét negativno sporočilo pošlje, nego tudi izkaz opravičenih zamud. — V »zapisniku« naj se klasifikuje od zdolej na vzgor; t. j. naj se vpišejo najpred učenci 1. popoldanskega oddelka (na eno-razrednicah) itd. — Mnogih starišev je navada ali razvada, da ne pošiljajo svojih otrok v šolo do konca šolskega leta, ako med šolskim letom 12. let dovršé, pozabivši, da ga niso po dovršenem 6. letu, recimo: o postavnem času v šolo poslali. G. predsednik se izrazi, da postavno starišem ni zabranjeno, po spolnjenem 12. letu otroka domá pridržati. Vender pa se to ravná po postavnih določilih: otrok se je naučil dobro brati, računati in pisati. Ako pa je v tem obziru učencevo znanje pomanjkljivo, tako naj učitelj zamude učencev, kateri so med šolskim letom 12. leto spolnili, le naznanja; c. kr. okrajni šolski svét bode postavno postopal. Mislijo pa vender kateri stariši, da je njih otrok užé »izučén«, učitelj pa je »zleht«, ker prvo ne pri-pozná; v takem slučaju naj stariši pošljejo s kolekom 50 kr. obljepljeno prošnjo sè šolskim nazna-nilom c. kr. okrajnemu šolskemu svétu. Ta bode po »postavni« poti ugodno razsodil. (Dobro!)

Nadalje prečita g. predsednik več višjih naredeb in priporočil. N. pr. »Kmetovalec« z nje-govo prilogo »Vrtnar« se v naročo — (prav!) — priporoča, tako tudi za razširjatev knjižice »Naš cesar«; — naredba gledé egiptovske očesne bolezni; — slavnostni spis »Marija Terezija« (nemšk.) — ob času letošnjega odkritja njenega spomenika na Dunaji — nepriporočljiv; — priporoča se časopis: »I. österr.-ung. Lehr- und Lern-Magazin«; — učiteljski kurz na sadjarski šoli na Grmu; — vis. c. kr. dež. vlade razpis zadevajoč prakt. kurz za civilne osebe kot domo-brambovske častnike. 4. Poročilo knjižničnega odbora. (G. Ivanec). Knjižnica šteje 366 del v 657 zvezkih. Dohodkov bilo je 198 gld., troškov 105 gld. 99 kr. 5. Volitev knji-z-

*) Pač res! Ostudno je gledati upornega konja: sedaj skoči nekaj naprej; sedaj pa zopet stoji; pa zopet zdrdrá, pa zopet stoji. Táko je tako čitanje! Z glaskami bi bilo tako:

ničnega odbora. Izvoli se z večino glasov prejšnji odbor. Nemško-kočevski učitelji remonstrujejo; a o tem drugod ali kasneje. (Dalje prih.)

Iz Šent Jarneja v 18. dan avgusta t. l. Vem, da se bode iz raznih krajev naznanjevalo, kako se je tu pa tam slovesno praznoval rojstni dan in tudi štiridesetletnica vladanja Njegovega Veličastva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Tudi mi smo z našo šolsko mladino obhajali veseli dan, katerega ne bomo pozabili. — Ob 8. uri zjutraj bila je slovesna peta sveta maša, po sveti maši bila je zahvalna pesem, in potem je šlo čez pet sto otrok vrstoma na travnik g. nadučitelja, da so tam vsadili dve drevesi (jablani) ter bodo v jeseni, ko bode za to delo bolj ugoden čas, ves travnik obsadili, in so imenovali ti dve drevesi: »Cesarski drevesi«, in ves zasad se bode imenoval »Cesar Franc Jožefov« zasad in sadonosnik. — Ko so drevesci zasadili, so zapeli pesem »Cesar Franc Jožef« in na to se vsi odkrijejo in zapojó cesarsko pesem. Potem gredó z zastavo zopet nazaj v šolo in tam so po ogovoru nadučiteljevem in v II. razredu tudi učiteljice, v III. in II. razredu otroci deklamovali ter peli patrijotične pesmi. Za tem so bili vsi otroci obdarovani s knjižico »Naš cesar« in sè »Spomenico«. Zvečer v 17. dan t. m. je bila šola lepo razsvetljena in dekorirana. Ta dan je bil dan vse obče národne svečanosti. Na milijone zvestih podložnikov sklepalo je ta dan v pobožnej molitvi svoje roke in prosilo dobrega Boga, da bi našemu predobremu cesarju dal še dolgo živeti v najboljšem zdravju, zadovoljnosti in sreči. Zbranim učencem se je pri tej redki slavnosti nekako tako-le kazalo: »Naš cesar Franc Jožef je mož nenavadne prikazni. Le poglejmo na vse štiri strani sveta, in ne vidimo ga med vladarji dobrotnika, kot je naš presvetli cesar. Ni ga skoraj kraja v mili naši Avstriji, da bi ne bil užé dobil mile cesarjeve pomoči. Skoraj vsaka vpepeljena vas v širnem cesarstvu se je do lepšega lica, kot je je prej imela, dvignila iz prahu prav s pomočjo darovite roke našega predobrega cesarja. In ko je ropajoča povodenj uničevala največa mesta naše domovine, kake velikanske vsote jim je podelil takrat naš blagi cesar! Koliko podpore pa naš presvetli cesar užé le daje šolam, čita se vsak dan v raznih časnikih. Zato naj povsod mej národi, v cerkvi, v šoli, v družini in od najsijajnejše palače pa do najubožnejše kočé odmeva: Naš cesar, naš dobrotljivi cesar! Zato naj pri nas nikoli ne bodi kake veselice, da bi se pri njej najpred ne spominjali našega predobrega očeta, presvetlega cesarja. — Štiridesetlet nam užé vlada v mogočni Avstriji modra glava; štirideset let nas predobro cesarjevo srce učí ljubiti Boga in bližnjega, in užé štirideset let otiruje z vzvišenega prestola solze svojih podložnih. Daj Bog, naj bi to predobrotljivo srce bílo še novih štirideset let! Bog blagoslovi in ohrani našega presvetlega cesarja Franca Jožefa!« **J. S.**

Iz Litijskega okraja. Učiteljska konferencija za naš okraj bode v Litijskem šolskem poslopji v 2. dan oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne z naslednjim vzporedom: 1. Predsednik otvori konferencijo in volita se dva zapisnikarja. 2. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o rečeh, katere je pri nadzorovanji opazil. 3. Učiteljev slavnostni govor mladini o priliki praznovanja štiridesetletnice Njih Veličastva cesarja Franca Jožefa I. Poročevalec g. Črnalogar. 4. a) Kako naj se postavne določbe gledé oprostivne šolskega obiskovanja o začetku, mej in konci šolskega leta, gledé uredovanja in izkazovanja šolskih zamud v vsem okraji enako in v pravem pomenu besede, brez razločka izvedejo? b) Izpolnuje li krajni šolski svét gledé pospeševanja šolskega obiskovanja svojo dolžnost in kdo naj v prvi in kdo v drugi vrsti pospeševaje in pomagaje in kdo v slučají protitve tudi kaznjeva je nanj vpliva? c) Vplivajo li župnije brez javnih šol v našem šolskem okraji na hojo v šolo sosednih šol splošno pospešujoč ali uvirajoč? d) Kaj je želeti v tem slučají od slavnega c. kr. okrajnega šolskega svéta? Poročevalec g. Zajec. 5. Kako more učitelj v šoli in zunaj šole vplivati na spodobno obnašanje šolske mladine? Poročevalka gspđ. Kronabethvogel. — 6. Nasvétí udov konferencije. 7. Poročilo knjižnične komisije. 8. Določitev knjig, katere naj knjižnična komisija nakupi. 9. Volitev 4 udov stalnega odbora. 10. Volitev 5 udov v knjižnično komisijo. 11. Volitev dveh zastopnikov v okrajni šolski svét za dóbo prihodnjih 6 let. —ar.—

Iz Krškega. »Pedagogiško društvo«. Za tekoče društveno leto so nadalje plačali letnino: Jezernik Martin, učitelj na Branskem; Rozman Florijan, učitelj v Vel. Dolini; Kaligar Karol, učitelj pri Sv. Križi; Donati Amalija, učiteljica v Čatezi; Lomšek Šimen, učitelj v Cerkljah; Levec Ivan, učitelj v Mokronogu; dr. Marinko Jožef, profesor v Novem Mestu; Klein Anton, c. kr. vladni konc. v Krškem; Serajnik Lovro, nadučitelj v Prihovi (Štaj.); Dimnik Jakob, učitelj v Postojini; okrajna učiteljska knjižnica v Postojini; Krulec Ivan, učitelj v Ljubljani; Lunaček Aleksander, učitelj v Trebelnem, Anžiček Ferdo, uradnik v Krškem. (Dalje prih.)

— »Pedagogiško društvo« bode v spomin štiridesetletnega vladanja našega presvetlega cesarja slovesno otvorilo »stalno učilsko izložbo« dné 2. septembra t. l. ob priliki in v zvezi

s slavnostjo, katero priredi »Slov. pevsko društvo v Ptui« v zvezi s »slavnostnim Krškim odborom« v Krškem. Nadejati se je obilega obiska, zlasti od učiteljstva.

Lep dar, namreč 60 knjig razne vsebine, poklonil je »Hrv. pedagogijsko-književni sbor« iz svoje zaloge Krški »stalni učilski izložbi«. Hvala lepa na toliki bratski ljubavi!

— Vabilo. »Pedagogičsko društvo« v Krškem bode slavilo štiridesetletnico vladanja Nj. Veličastva našega presvetlega cesarja Frana Josipa I. s tem, da slovesno otvori svojo »stalno učilsko razstavo« dne 2. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne ob priliki, ko bode obhajalo isto slavnost »Slovensko pevsko društvo« v zvezi s Krškim slavnostnim odborom. — Nadejati se je, da si slovensko učiteljstvo in razumnštvo v mnogobrojnem številu ogleda to prvo učilsko razstavo na domačih tleh, katera ima v par mesecih svojega obstoja za-beležiti že precejšen napredek. — Kdor pa ima še kaj predmetov za razstavo, dpošlje naj jih nemudoma!

Odbor.

Iz Boštanja. V nedeljo 5. avgusta t. l. vršila se je pri nas slavnost v proslavljenje 40letnega vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Ob 10. uri bila je slovesna sv. maša, potem smo šli z učenci v šolo, katera je bila lepo ozališana. Tù je nadučitelj učence primerno ogovoril, potem so deklamovali učenci in učenke, in slednjič zapela se je cesarska pesem. Gspdc. učiteljica je bila razstavila tudi ženska ročna dela tukajšnje dvorazrednice, za katera se je navzočno občinstvo jako zanimalo. Popoludan ob 4 uri bila je ljudska veselica na vrtu g. Papeža z godbo, petjem, tombolo, umetalnim ognjem in s prosto zabavo. Na slavnostni ta kraj prišli so tudi šolarji. Tù so igrali raznotere otroške igre in bili so pogošeni z jedjo in pijačo. Tombola, katere čisti do-hodek je bil namenjen za šolske potrebe, donasala je okolu 40 gld. dobička. Veselice sta se udeležila poleg družega odličnega občinstva tudi gg. c. kr. okrajni glavar Weiglein in c. kr. okrajni komisar Klein iz Krškega. — Gotovo bode otrokom in tudi odraslim ljudem ta dan dolgo v spominu ostal!

Iz Kranjskega okraja. Uradno učiteljsko skupščino imeli smo v 11. dan julija t. l. v Kranji. G. predsednik otvori ob 10. uri skupščino v navzočnosti vseh učiteljev in učiteljic, razun umrlega g. Kreka, učitelja Smledniškega. Tudi prebl. g. Jos. Merk, c. kr. okrajni glavar, počastil nas je sè svojo navzočnostjo. Zapisnikarjem sta bila »per acclamationem« voljena gg. Rant in Knific, ml. — Poročilo predsednikovo pričelo se je z naznanilom o premenah pri učiteljstvu v preteklem letu. Pri tem se g. predsednik prav pohvalno izrazi o ranjkem Kreku ter prosi navzoče, naj blagovo-lijo vstati v znak sočutja. Dalje smo izvedeli, da se pričetkom prihodnjega šolskega leta eno-razrednici v Št. Jurji pri Kranji in Smledniku razširite v dvorazrednici, v Trbojah pa se odprè nova enorazrednica in v Selcih se pričnè skoraj z zidanjem novega šolskega poslopja ter se tam-kajšnja šola potem razširi v dvorazrednico. Iz tega se vidi, da v našem okraji šolstvo vztrajno napreduje, akopram ne posebno hitro. Pri opravi šol opazi g. predsednik, da so klopí še največ nepraktične ter nam v vzgled kaže deško šolo v Škofji Loki, kjer imajo po najnovejših pravilih urejene klopi. Z najpotrebnišimi učnimi pripomočki preskrbljene so vse šole, le za nazorni nauk in naravoslovje se še zeló pogrešajo. Učitelji naj delajo na to, da se potrebna učila s časom omislijo. Po nekaterih metodičnih opazkah preide g. nadzornik k posameznim predmetom. — Pri jezikovnem pouku naj se obravnava branje in slovnica vkupno ter naj se pazi, da otroci tudi ra-zumejo, kar beró. Kjer je nemščina obligatni predmet, učí naj se kot živi jezik, sicer nimajo učenci od tega pouka nikake koristi. Gledé pisnih zvezkov naj se ravná po obstoječih ministerskih ukazih. V računstvu obdelati se mora predpisana tvarina. Vadijo pa naj se učenci osobito v novi meri in vagi. Naloge naj se jemljó iz navadnega otroškega življenja. Pouk v realijah se nikakor ne sme zanemarjati, ker ima ljudska šola svoj lasten namen in ni le pripravljalnica za srednje šole. Sploh pa se v realijah prav lahko poučuje. Kar v berilu primanjkuje, to naj učitelj sam nadomesti. Tù opomni g. predsednik na izvrstne Schreiberjeve table za nazorni nauk. Te-lovadbá je težavna, ker so šole večinoma prenapolnjene, zato naj telovadi le polovica učencev, druga polovica pa naj grè domov. Kmetijstvo je zeló važno, in se ne sme zanemarjati. — Potem g. nadzornik prebere še nekaj učiteljem bolj neznanih ukazov.

Za predsednikovim poročilom je g. Jelenec prav dobro poročal o šolskih zamudah. Za tem je g. Rozman poročal o dolžnostih, katere se morejo zahtevati dandanes od učiteljev. Zadnji go-vornik g. Bregant povedal nam je, kako naj šolska mladina slavi štiridesetletnico vladanja presv. vladarja Franca Jožefa I. — Za tem oglasi se še g. Levičnik in bere drug načrt, kako naj bi šole sploh slavile ta praznik.*) Naslednja točka bilo je poročilo predsednikovo književnega

*) Ta načrt so priobčile „Novice“ v listu 11. avg. t. l.

odbora. Ker je ta odbor svoj posel vestno izvrševal, ostane tudi še v prihodnje. V stalni odbor so bili izbrani gg. Vavken, Kragl in Knific ml. — Zastopnikoma v c. kr. okrajni šolski svet voljena sta bila dosedanja gospoda: Traven in Stanonik.

Prošnjo za povišanje učiteljskih plač predložila sta gg. Traven in Stanonik. Vzprejela se je enoglasno, in vsi navzoči učitelji in učiteljice so jo podpisali. — Ker našemu obče priljubljenemu nadzorniku blag. g. H. Pirkerju poteka postavna šestletna doba nadzorovanja, zato se nam lepo zahvali za naklonjenost, želeč, da ga blagovolimo v spominu ohraniti, ako bi se več ne videli; tudi on se bode nas kot vestnih in marljivih učiteljev z veseljem spominjal. Konferencijo sklene s trikratnim »živio« presv. Vladoju. —

G. Jelenec se zahvali g. predsedniku, da je zborovanje tako dobro vodil in izreče željo, da bi še dalje bil naš nadzornik. — Tej želji smo vsi pritrdili. Pri vkupnem obedu v gostilnici »pri Levu« se je vrstilo več primernih napitnic, in tudi pevci niso molčali. yz.

Iz Medvod. Rojstni dan in 40letnico vladanja našega cesarja Franca Jožefa I. smo v nedeljo v 19. dan preteč. m. tudi pri nas slovesno praznovali. Ob 10. uri je bila velika maša s primernim govorom in zahvalno pesmijo, katero je služil p. n. g. Ign. Žitnik. Ob 3. popoldne se je šolska mladina, duhovščina in nekaj vnanjih gostov zbralo v olepšani šolski sobi, kjer je tukajšnji učitelj g. France Praprotnik učenca in učenke ogovoril ter jim živo kazal, kaj poméja ta redka svečanost. Potem je šolska mladina z zastavo šla v Medvode na Martanov vrt, kjer jo je g. L. Kavčič, predsednik krajnemu šolskemu svetu, v pričo g. župana in drugih gostov primerno ogovoril, na kar se je navdušeno zapela cesarska pesen. Dalje je šolski mladini govoril še učitelj in vrstile so se patrijotične deklamacije, pesmi in otroške igre. Gosp. predsednik krajnemu šolskemu svetu je tudi skrbel, da je bila šolska mladina dostojno pogostčena. Lepa veselica se je še le zvečer končala s pristrnim »slavo-« in »živijoklicem« presvetlemu cesarju, potem z umetaljnim ognjem in veličastnim strelom.

Mladina in vsi, ki so se udeležili te lepe slavnosti, ne bodo pozabili tega dneva ter se bodo spominjali slavnega godovanja.

Iz Ljubljane. Slavnostni koncert, ki ga bode »Slovensko učiteljsko društvo« v Ljubljani priredilo v spomin 40letnega vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I., bode, kakor vse okoliščine kažejo, jako sijajen. Odboru »ad hoc« voljenemu se je vsled razposlanega vabila na udeležbo prijavilo do sedaj 85 izobraženih pevskih moči, in sicer 18 gspđ. učiteljic in 67 gg. učiteljev. Odbor je najprijetneje iznenaden po tako znatnem številu oglašencev. Slava zavednemu in lojalnemu učitelstvu! Sicer nismo nikdar dvomili o iskrenem patrijotizmu gg. sotrudnikov, a tako mnogobrojne udeležbe zaradi mnogih okoliščin vender nismo pričakovali. — Ker je namen tem vrsticam, privabiti še nekaj sotrudnikov, osobito pa gospodičin učiteljic v dopolnitev posamičnih glasov, da bode koncertni efekt po ravnomerno razdeljenih glasovih dovršen, povemo, da je izmed oglašanih pevcev: 11 sopranov, 6 altov, 14 prvih, 17 drugih tenorjev, 26 prvih in 11 drugih basov. Ta dispozicija kaže, da je razmera mej posamičnimi glasovi do sedaj še nekako neugodna, in odbor vnovič apelira na patrijotizem častitega učiteljstva ter prosi, da bi blagovolile oglasiti se še one spretné pevske moči, ki se mej udeleženci še pogrešajo in katerim ne bi bilo pretežavno priti h koncertu. Vzglédna požrtvovalnost, ki jo je na prvi odborov poziv častito učiteljstvo po mnogobrojnem pristopu radostno pokazalo, bodi v vzpodbudo tudi drugim, do katerih se je odbor obrnil, a še niso odgovorili. Istotako prosi odbor one, katerim vabilo slučajno morebiti ni bilo doposlano, da nam priskočijo na pomoč, ako jim okoliščine dopuščajo, zlasti prvi in četrti glas bi dobro došel in ženski glasi naj bi bili mnogobrojnejše zastopani. — Odbor je aproksimativno določil za slavnostni koncert, dogovorivši se z glasbenim ravnateljem g. prof. Ant. Nedvêdom, ki je drage volje prevzel voditeljstvo, nastopni program:

1. Dvořák. »Moj dom«. Overtura za orkester. 2. A. Funtek. »Slavnostni prolog« — govori gspđ. učiteljica. 3. A. Nedvêd. »Domovje moje, Avstrija« — moški zbor. 4. * * *. Samospjev za sopran spremljan na klavirji. 5. A. Nedvêd. »Nazaj v planinski raj« sesteroglasni mešani zbor. 6. Moscheles — Koncert za klavir. 7. Glinka — koncert za orkester. 8. A. Nedvêd — »Popotnik« — moški zbor s samospévom za tenor. 9. Jos. Hayden. Odlomek iz oratorija »Stvarjenje« za mešani zbor s samospévi in velik orkester.

Bodo se li mogle izvršiti orkestralne točke 1., 7. in 9., zavisí od vojaške kapele, ki v drugi polovici meseca septembra izgubi 20 najspretnejših muzikov, n. pr. flavtista, klarinetiste, pozavnista in kontrabasiste in dr. Godba se bode sicer takoj z novimi močmi popolnila, vender se ne vé, bodo li toliko sposobne, da bi se v težki skladbi Dvořákov in Glinkovi dobro izvežbale v kratkem času. — Glasovi h koncertnim napevom so užé dotiskani in se bodo kmalu razpošiljali. Odbor

pri tej priliki prosi p. n. udeležence, da ne bi nihče pozabil muzikalij seboj vzeti, ko pojde v Ljubljano, sicer bi prišli v zadrego, ako bi »not« primanjkovalo. — Na veselo svidenje!

— »Národna Šola« v Ljubljani. Priobčili smo v 12. šte. »Uč. Tovariša« t. l. poročilo o odborovi seji »Národne Šole« dné 6. junija t. l. Iz onega poročila ponavljamo, da je odbor sklenil, v spomin na 40letnico presvetlega cesarja ljudskim šolam na Kranjskem podariti 10 računskih strojev s kroglicami, 10 zbirk stereometrijskih teles in 10 zbirk drobcev.

Da se ta učila razdelé najpotrebnejšim šolam, obrnil se je odbor do slavnega c. kr. deželnega šolskega sveta s prošnjo, naj uradnim potom poizvé, katerim šolam naj se omenjena učila dopošljejo. Odbor je od slavnega c. kr. deželnega sveta dobil dopis z dné 13. avgusta t. l. šte. 1476., ki slóve:

C. kr. deželni šolski svét je s priznanjem vzprejel vest, da namerava slavni odbor »Národne Šole« v proslavo 40letnega vladanja Njega Veličastva, našega najmilostivejšega cesarja uboge ljudske šole na Kranjskem obdariti z učnimi pripomočki; oziraje se na cenjeni dopis z dné 19. junija t. l. št. 163. zaznamvajo se izmed 75 ljudskih šol izven Ljubljane, katere so se bile oglasile ali za posamična, ali za vsa navedena učila namenjena v razdelitev, naslednje šole za obdaritev: a) z računskimi strojem: 1. Babino Polje, 2. Košana, 3. Nemška Loka, 4. Petrova Vas, 5. Hine, 6. Veliki Trn, 7. Prežganje, 8. Motnik, 9. Trboje, 10. Léše; b) s pripravo za pojasnovanje drobcev: 1. Razdrto, 2. Ledine, 3. Loški Potok, 4. Dobliče, 5. Smuk, 6. Svibno, 7. Štanga, 8. Terzinj, 9. Pirniče, 10. Radeče; c) z zbirko stereometrijskih teles: 1. Knežak, 2. Dobrepolje, 3. Vrh, 4. Žužemberk, 5. Bransko, 6. Vače, 7. Radomlje, 8. Preserje, 9. Trboje, 10. Ribno.

C. kr. deželni šolski svét v Ljubljani v 13. dan avgusta 1888. l.

C. kr. deželni predsednik: Winkler l. r.

Temu razglasu dodajemo še prošnjo, da bi voditeljstva ljudskih šol, katerim so namenjeni računski stroji, z dopisnico naznanila »Národni Šoli« v Ljubljani, katerim najpripravnejšim potom bi se jim dostavili. Nekatere pošiljatve bodo neizogibno po pošti, oziroma železnici, druge se lahko izvrše po privatni poti, osobito iz bližnjih ljudskih šol, ki imajo kako posredno zvezo z Ljubljano, pošljejo se kake zaupne osebe po dotično učilo. V zadnjem slučaju naj se »Nár. Šoli« z dopisnico naznani, kdaj bode kdo prišel po učilo, da bode pripravljeno. Dopisi naj se adresujejo: »Narodna Šola«, Mestni Trg, nad Giontinejevo knjigarno.

— V »Učiteljskem Tovarišu« z dné 1. avgusta t. l., št. 15. priobčeno g. J. Dimnikovo poročilo v učiteljski konferenciji za Postojnski okraj v Senožečah: »Slabo gmotno stanje učiteljevo opovira mu uspešno delovanje v šoli ter mu krati toli potrebno veljavo pri ljudstvu« smo ponatisnili in smo je razposlali vsem p. n. gg. deželnim poslancem »ad informandum«. Bodo li kaj ogrela se »ledena srca« (da govorimo z g. poslancem Pakižem), vederemo! Vse obravnave učiteljev, tikajoče se našega finančnega stanja, morale bi se vselej vsem p. n. gg. poslancem dostaviti v prepisih. Ako se vrata takoj ne odpró, treba bode dalje trkati. —

Premene pri učiteljstvu.

Premeščen je učitelj g. Maks Ivanetič iz Drage v Modrič pri Gradšacu v Bosni.

Razpis učiteljskih služeb.

Št. 961

okr. š. sv.

V Postojnskem šolskem okraju se bodo stalno, ali začasno umestile te-le učiteljske službe:

1. Služba učitelja in šolskega voditelja na enorazredni ljudski šoli v Ustji s 400 gld., s 30 gld. opravilne doklade in s prostim stanovanjem.
2. Učitelja in voditelja služba na enorazredni ljudski šoli v Suhorji s 450 gld. letne plače, s 30 gld. opravilne doklade in s prostim stanovanjem;
3. na vzporednem razredu pri čveterorazredni ljudski šoli v Postojini s 400 gld. letne plače;
4. druga učiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Slavini s 450 gld. letne plače in s prostim stanovanjem;
5. druga učiteljska služba v Hrenovica h s 400 gld. letne plače in s prostim stanovanjem;
6. druga učiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli na Vremu s 400 gld. letne plače. Pri oddaji te službe se bode oziralo na prosilce, ki znajo orglati. Prošnje za vse te službe naj se do 4. septembra 1888. l. vlagajo pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svét v Postojini v 22. dan avgusta 1888. l.

Št. 530

okr. š. sv.

Služba učitelja in voditelja na enorazrednici v Preloki nastavila se bode zatrdno,

ali začasno. Letne plače je 450 gld. in 30 gld. opravilne doklade s prostim stanovanjem. Prošnje naj se vlagajo do 20. septembra 1888. l. pri podpisanem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju v 22. dan avgusta 1888. l.*)

Št. 452

V šolskem okraji Kameniškem se bode z začetkom šolskega leta 1888/9. sledeči službi stalno, ali začasno oddali:

1. služba učitelja-voditelja na novi enorazrednici v Radomljah z dohodki III. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem v šolskem poslopji;

2. druga služba (za učiteljico) na dvorazredici v Domžalah z dohodki III. plačilnega razreda. Dotične prošnje naj se postavnim potom vlagajo do dne 14. septembra t. l. pri podpisanem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Kameniku v 28. dan avgusta 1888. l.

*) Slavne c. kr. šolske oblasti uljudno prosimo, naj razpise učiteljskih služeb uredništvu ne pošiljajo uradno (Portofreie Dienstsache), ker moramo poleg tega, da jih prelagamo in tiskamo potem še poštino plačevati. *Uredn.*

Zaloga tiskovin za cerkvene,
šolske in druge
urade.

J. R. Milic-eva TISKARNA v Ljubljani.

Zaloga
cerkvenih in šolskih
muzikalij, pesni in knjig.

Imeniki in ceniki zastonj in franko.

Ravnokar so prišle na svetlo:

ŠOLSKIE PESMI,

nabral in izdal **Gabrijel Majcen.**

II. stopnja. Cena 15 kr.

Kdor jih želi dobiti poštne prosto po pošti, naj pošlje po nakaznici 17 kr. — Gg. učiteljem, kateri bi knjižico v večjem številu širili mej mladino, dobé pri 12. eno po vrhu.

Tretja stopnja sledi.

Teodor Kaltenbrunner,
trgovec s knjigami, umetnjami in muzikalijami
v Mariboru.